

La passió sense límits de William Butler Yeats

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

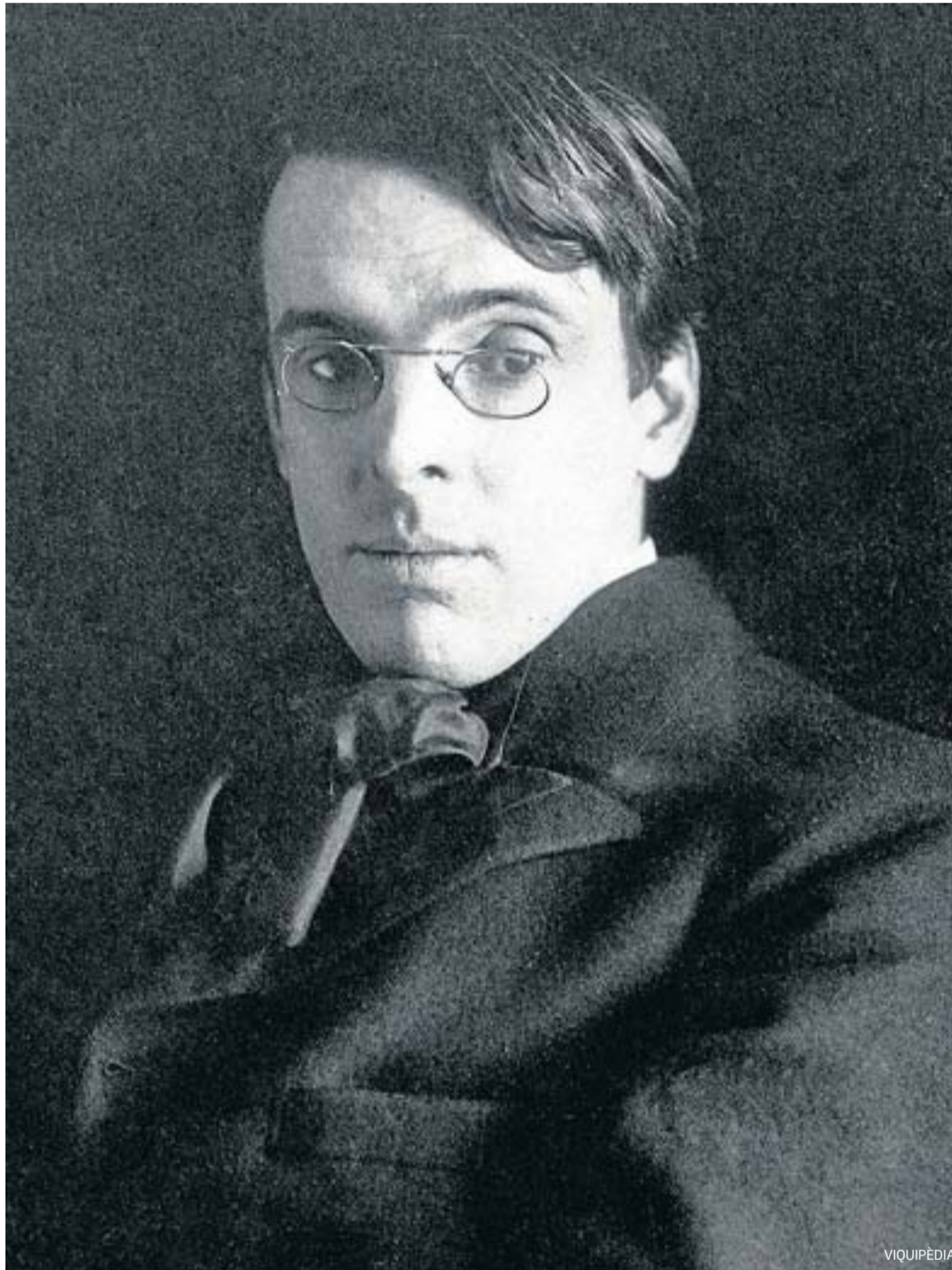
La història d'*Irlanda indòmita*, la nova antologia de poemes de William Butler Yeats –premi Nobel de literatura 1923–, és llarga i plena de revolts. Arrenca amb la vocació de traduir poesia de Josep Maria Jaumà (Reus, 1938): “Si vaig decidir que m’hi dedicaria va ser gràcies a la lectura de les versions de Marià Manent”, comenta mentre s’acaba un plàtan. A la dècada dels 20, mentre dirigia *Revista de Poesia*, Manent hi va publicar cinc traduccions, entre les quals hi havia *La illa al llac d’Innisfree*, del llibre *The rose* (1893). Així comença: “Al bell cor d’Innisfree, allà on l’aigua murmura, / m’alçaré una cabana feta amb sorra brillant; / hi serviré un hortet i un vell rusc de mel pura, / on les abelles brunziran”.

Entre Manent –que el 1955 afegiria set traduccions més a *Poesia anglesa i nord-americana*– i Jaumà, Marià Villangómez va ampliar el corpus de Yeats en català amb *Trenta-quatre poemes* (Quaderns Crema, 1983). *La illa al llac d’Innisfree* s’havia transfor-

JOSEP MARIA JAUMÀ HA DEDICAT L'ÚLTIMA DÈCADA A TRADUIR EL POETA IRLANDÈS

mat en *L’illa lacustre d’Innisfree*. La segona estrofa feia així: “I hi tindrè pau, perquè la pau degota lenta, / degota des dels vels del matí al cant dels grills; / la mitjanit hi és clara, i el dia és porpra viva, / i el capvespre és ple d’ales de cardina”. Dues dècades després de Villangómez, Jaumà –que havia traduït poemes de Graves, Larkin, Frost i Hardy, entre d’altres– va ser finalista del premi Vidal Alcover de traducció de Tarragona amb un projecte sobre Yeats. “No l’he deixat de llegir mai –comenta–. Quan ja estava a punt de jubilar-me de l’Autònoma, on era professor d’anglès, vaig reprendre la traducció de Yeats que havia començat a la dècada dels 90. Després de ser finalista del Vidal Alcover, el Josep Cots d’Edicions de 1984 em va dir que, amb 50 poemes, que era la meva intenció inicial, no anàvem enlloc. Em va proposar que en fes 200!” Va passar una dècada, durant la qual Patricia Manresa Ní Riordáin i Albert Roig van presentar una altra antologia de l’irlandès, *L’espasa i la torre* (Edicions 62, 2005). “He anat treballat amb calma... fins que l’estiu passat, quan estava a punt d’arribar al nombre de poemes que m’havia marcat, vam decidir amb l’editorial que *Irlanda indòmita* tindria 150 poemes –diu–: així, quan publicuéssim el llibre, coincidiria amb el 150è aniversari del naixement de Yeats”.

L’antologia bilingüe és un recorregut molt complet, que inclou tots

VIQUIPÈDIA

El traductor de l’extensa antologia de Yeats, J.M. Jaumà. MARC ROVIRA

els poemes imprescindibles de l’autor –si n’hi falta algun, l’absència queda compensada per l’ambició del projecte–: “L’obra de Yeats arrenca encara en el Romanticisme i el Simbolisme, i d’aquest món fantàstic i llegendari s’interessa pels misteris que embolcallen la vida –sintetitza el traductor–. Somnis, imaginacions i més enllà són combinats amb la vocació de posar els fonaments a la cultura irlandesa. Yeats va posar en marxa l’Irish Literary Theatre, va impulsar una editorial amb la seva germana [Dun Emer Press] i va ser un gran defensor del gaèlic encara que escrigués en anglès”.

De l’autor dels memorables llibres *The wild swans at Coole* (1919) i *The tower* (1928), Jaumà destaca “la passió sense límits” i la “seriositat” amb què “s’ho pren tot”. Diu que no se l’imagina rient amb gaire freqüència: “Escriu amb ràbia i angoixa. Un poema seu sempre és una explosió. No ho fa per descarregar-se, sinó per donar una lliçó de com és la vida, per ajudar a construir una

“YEATS ESCRIU AMB RÀBIA I ANGOIXA. UN POEMA SEU SEMPRE ÉS UNA EXPLOSIÓ”, DIU JAUMÀ

cultura amb profunditat. De jove m’impressionaven les estrofes i els versos de Yeats, aquells salts constants. En aquests moments m’interessa que el seu art està escrit amb intenció de servir la societat”.

N’és un exemple *Pasqua del 1916*, escrit poc després de l’aixecament irlandès contra Anglaterra el 24 d’abril d’aquell any. “El país acaba fent el salt cap a la independència, i la poesia de Yeats es consolida. Fins llavors les edicions eren de 300 exemplars”. Un dels poemes preferits de Jaumà és *Nova visita a la galeria municipal*, sobre “la Irlanda que ha viscut i la que ha imaginat, on surten els amics i aquells que enyor”. El món perdut –sigui llegendari o biogràfic–, l’atracció per les dones –marcada per l’ enamorament de la “intempestiva” Maud Gonne–, l’exaltació de la natura i els delicats poemes sobre esquiroles, dames que moren, rosers, pescadors, violinistes i dos espais viscuts, el providencial Coole Park i Thoor Ballylee són algunes de les constants de la fascinant poesia de Yeats. “En català ha sigut pràcticament desconegut fins ara, i crec que ens ha perjudicat molt”, admet Jaumà. Així sona la tercera i última estrofa de la seva traducció d’*Innisfree*, *l’illa del llac*: “M’alçaré i hi aniré, car sempre, nit i dia, / sento l’aigua llepant la riba amb un so dolç; / mentre sóc a l’asfalt o a les voreres grises / la sento ben endins al fons del cor”.

IRLANDA INDÒMITA
WILLIAM BUTLERYEATS
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE JOSEP MARIA JAUMÀ
480 PÀG./24,50 €